

Anna Bačáková

(*2004, Praha)

2020 – 2024

Cena Noéma
za akademický rok 2023/2024

Zakletá světem mýtů

Spisovatelé a spisovatelky vedou dva životy. Jeden zjevný pro všechny okolo, druhý skrytý – odehrávající se na rádcích či ve verších. Dívku, se kterou dnes budeme mluvit, byste asi přehlédly. Není tím typem, který upoutává za všech okolností. O to větší překvapení vás čeká, když se začtete do jejího úžasného světa, svěžího jako lednový víchř, tichého jako je klid velehor, kam se dostanete s vypětím všech sil.

Anna se stala členkou Akademie hned, jak se dověděla o její existenci, od počátku také velice aktivně přispívala texty nejrozličnějšího zaměření. Brzy jsem pochopil, že její životní fascinací je mytologie. Právě historie, ať již rekonstruovaná z fragmentů či utkaná ze smyšlenek, ji přivedly k literatuře a jazyku. Z nadšené čtenářky fantasy a včelačky se tak stane výrazná znalkyně skandinávského kulturního okruhu.

Popište samu sebe povahově. Jaké vlastnosti převládají, co myslíte?

Vnímavá, reflexivní, melancholická.

Nyní studujete.

Studuji Norský jazyk a Skandinávskou literaturu na Filozofické fakultě MU, mám nejistou budoucnost jako student filologie a literární analýzy a literární teorie, doufám v kariéru překladatelky a literární teoretičky, zároveň mám zájem o obor Religionistiky a obor Filozofie. V budoucnu se budu rozhodovat, kterou cestou se vydám. Mou oblíbenou částí literárního rozboru je tvoření teze pomocí literární analýzy...

Máte zcela vyhraněné obory – to předpokládá, že budete mít i zvláštní čtenářské zájmy. Jaké autory a knihy ráda čtete?

Kromě norské, dánské a islandské psychologické, duchovní a filozofické literatury se zajímám také o německé literatury, zejména o německý romantismus a moderní literatury, mezi mé oblíbené spisovatele patří Heinrich Böll, Herman Hesse, Franz Kafka a Rainer Maria Rilke. Mám ráda poválečné filmy: *Ikiru*, *Stalker* a *Nebe nad Berlínem*.

Literatura a čtení ve Vašich koníčcích jednoznačně převažuje. Popište nám svůj vztah ke knihám blíže prosím.

Neřekla bych, že mám čtenářské návyky, možná se vracet a přemýšlet nad tím, jak se z písmen stala slova a ze slov věty, jak přestávají tikat hodiny a vytrácí se čas, když otáčíme stránky, jak světlo proniká skrze papír, ale ne skrze slova. Jak držíme v rukách čas... čas umělce, jeho myšlenky jsou fluidní a stávají se krystalickými, jak vidíme jen část z toho, co se nám snaží chudák člověk říct a nikdy sami sebe nepochopíme, protože už spolu nemluvíme, čteme si navzájem texty a ztrácíme se v jejich interpretacích a naše percepce z nich dělá jen černé znaky na papíře. A tak raději zavírám knihu v obavách, že se dívám na zcela jiný obraz, který se jen těžko dotýká skutečnosti. Je tak jednoduché se krmit vlastními ideály, stránky jako by otáčel vítr a promítal se film, ve světle lamp, v šeru pokoje, v dešti, i s diváky a v samotě. Čtu každý den, někdy pár slov, někdy do poslední řádky.

Jaké jsou Vaše spisovatelské vzory? A oblíbené tituly?

Leo Tolstoj, okouznil mě zejména *Smrtí Ivana Iljiče*, Paulo Coelho románem *Veronika se rozhodla zemřít*, Tolkien svou trilogii o naději *Pán prstenů*, Vergilius *Aeneidou* a Dante Alighieri *Infernem*

a *Purgatoriem*. Mezi další nejmenované patří *Na dně* od dánské autorky Helle Helle, *Kodaňská trilogie* od Tove Ditlevsenové, *Ledový zámek* od Tarjeiho Vesaase, *Melancholie* od Jona Fosseho, *Vzpomínky na Afriku* od Karen Blixen, *Hamlet* a *Bouře* od Shakespeara, Ibsenův *Domeček pro panenky* a *Hedda Gabler*, *Přítomný věk*, *Bázeň a chvění* od Søren A. Kierkegaarda, *Melancholické procházky* od Ivana Blatného, *De profundis* Georga Trakla a *Sonety Orfeovi* od Rilkeho. Titulů je mnoho a emocí spojených s nimi je nejspíše více. V literatuře hledám citlivost, roztržitost, hledání vlastní identity a smyslu života, duchovní cestu a nejistotu, hledám v něm svobodu a zodpovědnost, kterou svoboda obnáší. Hledám v literatuře mystéria, tajemství a možnosti, také v ní hledám naději a spásu, ale spíše nacházím beznaděj, touhu a snahu po poznání svého „já“.

Kdy jste začala psát?

S psaním jsem začala, když jsem ústně vyprávěla příběhy, které nebyly pro mě, ale pro ostatní. Snažila jsem se jim dát to, co jim chybělo skrze příběhy, bavilo mě vyprávět, a hlavně vymýšlet si situace, které se nestali, ale přála jsem si, aby byly možnosti. Přestávala jsem psát a znovu jsem

začínala psát až ke konci základní školy, kdy jsem těžko nacházela zájmy, které by se mi vedly, nebo bych v nich vynikala. Psaní pro mě bylo osvobozením, a nebylo tomu tak vždy. Psaní pro mě bylo i promluvou, které by někdo mohl naslouchat. Psaní pro mě bylo vyjádřením názoru, který bych se neodvážila říct nahlas. Psáním pro mě byl jediný projev, jediný důkaz o mé vlastní identitě.

O čem píšete, co vás nejvíce upoutalo?

Skutečnost a zároveň soustava myšlenek, částečně se inspiroji i vlastními zkušenostmi, ale spíše čerpám z představivosti, úvah a skutečností, které mohou nastat. Často se snažím zpracovat jednu skutečnost z jiné perspektivy, nebo se dostat do nepříjemné situace, reflektovat emoce pomocí prostředí. Tématem bývá duchovní život, hledání sebe sama, porozumění, vzdálenost... osvobození se, zkouška.

Můžete nám popsat nějakou metodu či styl, jak píšete?

Nejsem konzistentní, naposledy mě ke psaní dostal únik od rutiny a hustá mlha, která mi zabránila v procházce. Nejčastěji píšu místo práce, nebo po bohoslužbě. Pokud nepíšu, tak se má kreativnost přelévá do akademického života a do mých esejí. Nápad na příběh vzniká velmi často, naposledy mě inspirovala pavoučí síť mezi stromy a vytvořila jsem dialog dvou postav, které se zamýšlí nad příchodem zimy, jejich interakci ukončí rozpad pavučiny.

Co pro Vás psaní znamená?

Řekla bych, že psaní pro mě smysl nemá, kdyby pro mě mělo smysl, tak bych mu věnovala svůj život. Znamená pro mě prostředek komunikace s vnějším okolím a se sebou samotným. Znamená pro mě sebe-reflexi, vyjádření duchovního života a reflektování emocí. Ale samo o sobě nemá smysl, není slyšet, nezáleží na tom, co napíšu, pokud to nikdo nebude číst. Nejsem první, kdo to napsal, byli tu tisíce lidí přede mnou. Nejsem jedinečná, jsem jiná, ale nevím, kým jsem a hledám svůj smysl, kterým není psaní.

Jaké byly vaše pocity, když jste se dověděla, že jste vyhrála jednu z Cen Akademie?

Jsem vděčná za obdržení Ceny Akademie, zvláště v kategorii Noéma, znamená to pro mě myšlenkový posun a nalezení směru, což je pro mě velice důležité. Mé emoce v ten okamžik byly velice smíšené, protože jsem v sobě neměla důvěru, zároveň jsem dávala pozor na své kroky, protože jsem nervózní a úzkostlivé povahy, takže v tom byly obavy a zpracovávání té důležité chvíle.

Nyní otázka trochu teoretická a pro každého z nás, co píšeme, i hodně osobitá – co je to literatura?

Literatura je vyjádření sebe sama, svých hodnot, svých myšlenek a svých snů a představ, Literatura může být cokoliv, může se jednat o volnou asociaci, o logické uvažování nad životními otázkami, je to hlavně výtvar lidského myšlení, který je nenahraditelný umělým myšlením, protože ten není schopen lidskou komplexitu uchopit. Literatura je velmi různorodá, komplexní, jedná o soubor děl, které spojuje národnost, jazyk, myšlení, styl, filozofický a literární směr, čas, identita. Literatura je obohacující, přemýšlivá, argumentující, reflexivní, umí být značně idealistická a naivní, je únosná i neúnosná, dokonce i pohoršující, ale o tom rozhoduje společnost, doba a čtenář.

Čeho byste jednou chtěla v literatuře dosáhnout?

Sebereflexe, uvědomění, poetičnosti.

OKAMŽIKY

Č. 1 Mák

Jak dlouho ještě, jak dlouho ještě bude stát? Kus plevelu mezi stébly trávy, spánek... osamělý... živ z vlastních snů.

Č. 2 Stébly trávy

Klopit hlavy, zaklonit se, hledat i nevidět. Naděje. Věřit a pochybovat o tančícím ztraceném dětství v šumu, šepotu, srdci.

Č. 3 Světla

Tolik barev, tolik světla. Barvy mluví jedna přes druhou, světlo se mi vypaluje do tváře, do očí, do mysli. Barvy ruší mou pozornost, barvy mě lákají a vtahují do myšlenek, které nemají smysl.

Č. 4 Svítlna

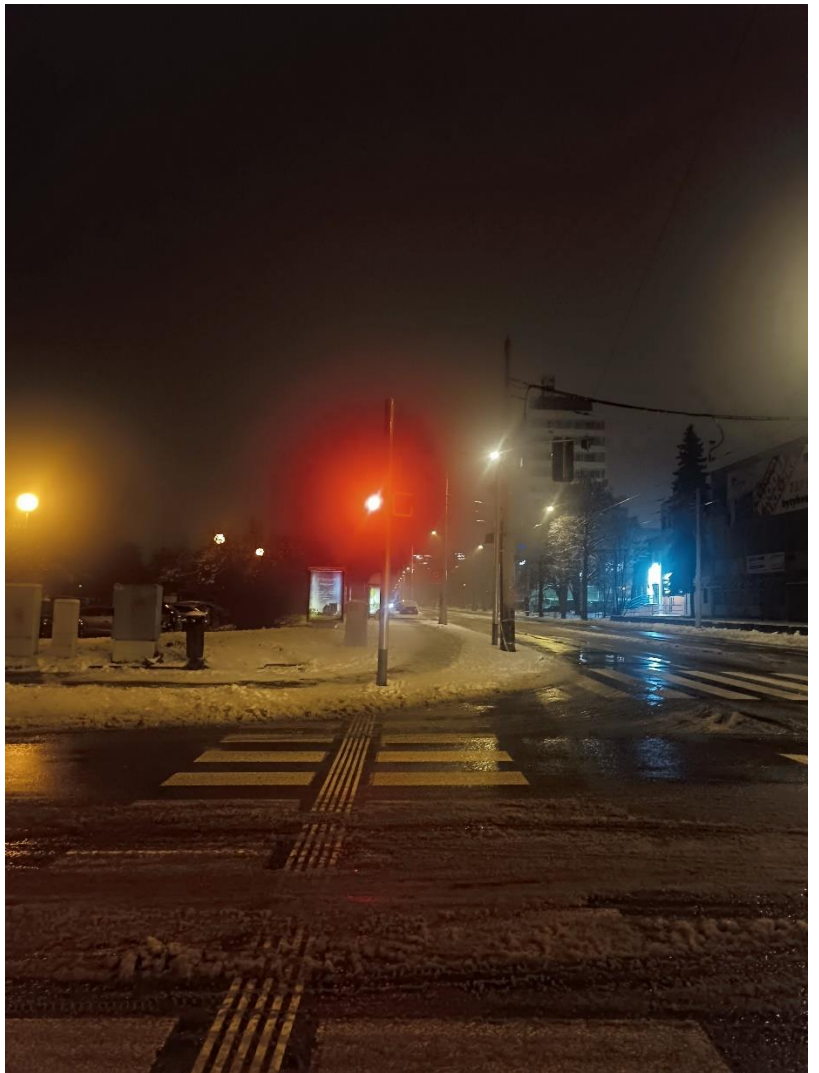
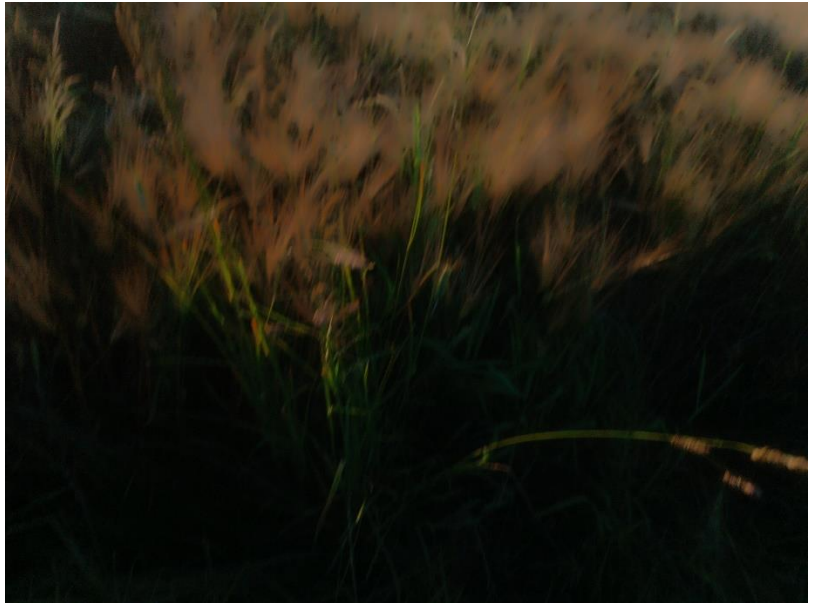
On stvořil světlo a my vyrobili své. Chtěl nás uchránit od tmy a my se před ní uzavřeli do světlých pokojů a přestali spát v noci, abychom chtěli spát přes den.

Č. 5 Mlha a strach

Ty pokřivené siluety strachů, bojím se jich, ale má zvědavost nutí mé nohy jít a vkročit do té mlhavé nicoty.

Č. 6 Tmavá rána

Nespavost; být bdělý, když svět ještě spí. Až zhasnou lampy, začne den. Až dotknou se sluneční paprsky okenního skla... zavřu před nimi oči a půjdu spát. Nepatřím vám, ani sama sobě. Jsem jedno i více ...citů, cítím svou existenci.

Z DÍLA

Tvůrčí práce studentky Anny Bačákové čítá 33 samostatných listů – první z října 2020, poslední z dubna 2024. Jedná se o texty básní i próz básní, výjimečně pak další dokumenty.

Výběr z díla, provedený autorkou v lednu 2025, je doplněn dvěma údaji – datem (zaslání do Akademie literární kreativity, které se ne vždy kryje s vytvořením daného textu) a pořadovým číslem (převzato rovněž z osobní složky autorky v archivu Akademie; práce vytvořené po absolvování GJP jsou archivovány, ale již nečíslovány). Ikona znamená, že dotyčné dílo je autorkou rovněž načteno do audio podoby dostupné na webu ALK.

- **Vyhaslé hvězdy** č. 18 (druhá verze), 25. 11. 2021
- **Zloděj budoucnosti a oběť hluboké oddanosti** č. 20, 8. 1. 2022
- **Kouř cigarety** č. 32, 8. 11. 2023
- **Osud má křídla** č. 33, 21. 4. 2024

FABULA DOCET

Položil jsem Anně pět otázek, které ji inspirovaly ke kreativním odpovědím. Můžeme tak sledovat, tok její fantazie, který odkazuje na charakteristický způsob tvoření.

I.

**Kdyby po celém lidstvu zůstala jedna jediná věta
jaká by to byla a proč?**

Stálo to za to utrpení?

“

”

*Protože jsme strůjci vlastního osudu a děláme rozhodnutí,
která jsou bolestná pro nás, naši skutečnost a naše bližní.*

II.

Jak by vypadal osmý den v týdnu?

Osmý den v týdnu by mohl být dnem shrnutí a rozpravy o sedmi dnech, pokud dříve existoval tenhle koncept a byl nahrazen rozpočítáním týdne do osmi dnů. Pokud by bylo od začátku osm dnů, tak by se osmý den lišil od každého jiného dne, stejně jako se liší jiné dny a jsou si zároveň velmi podobné.

III.

Převyprávějte krátce příběh fialové barvy.

Červnový večer, modré nebe ztrácelo barvu a setkávalo se s paprsky hořícího objektu, který nazýváme Slunce, jakmile se rudá dotkla modrého nebe, vznikly obláčky podobné květům fialek, levandulí a zvonků. Čistota nebe se spojila s krvácejícím Sluncem a nebe se zbarvilo do fialova a činilo pokání na obranu lidskosti.

IV.

**Vyberte krátký úryvek ze svého textu
a objasněte jeho smysl.**

Nastavovala mi svá holá ramena sedíc čelem k dennímu světlu. Pramínky vlasů se jí pletly do očních řas, pohrával si s nimi letní vánek, který se do pokoje vplížil škvírou mezi nešikovně přivřeným oknem a okenní římsou, na kterou čas od času usedla straka. Mezi suché popraskané rty vložila cigaretu, hlasitě popotáhla, hrudník se jí křečovitě stáhl, dlaň si přitiskla na levé prso a vydechla temný oblak kouře do modrého světa. Ohnula vyhublá záda, ze kterých vyrostl obludný hrb.

Zabíjela sebe, zabíjela svět.

/z prózy Kouř cigarety /

Protagonista si uvědomuje přitažlivost ženy, kterou má před sebou, ženu, která mu odhaluje svou křehkost a vkládá mu do rukou svou důvěru. Vypravěče zdrcuje stav ženy a její návyky, které ji oslabují a znamenají, že si záměrně způsobuje bolest a zraňuje tak osoby, které ji milují.

V.

Proč existuje ticho?

*Aby nám řeklo to, co slova nedokáží,
aby nám pomohlo vydávat řeč a nižší tóny,
abychom byli slyšet a slyšeli sami sebe.*

